

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดและการทำงานเป็นทีมของเด็กปฐมวัย

Provision of Learning Experiences through Project Approach
by Using Professional Learning Community (PLC)
to Develop Thinking and Teamwork Ability of Early Childhood

นิตยา ไยคง*

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถด้านการคิดและการทำงานเป็นทีมของเด็กปฐมวัยจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 10 ตำบลแม่น้ำคู้ อำเภอลวกแดง จังหวัดระยอง จำนวน 23 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง ระยะในการที่ใช้ในการวิจัยรวม 10 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) แบบสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการคิดของเด็กปฐมวัย และแบบสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการทำงานเป็นทีมของเด็กปฐมวัย

ผลวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีความสามารถด้านการคิดในระดับดี มีความสามารถด้านการทำงานเป็นทีมในระดับสูง

คำสำคัญ: การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ; การคิด; การทำงานเป็นทีม

*ครู โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

Abstract

The purpose of this research was to study the thinking and teamwork ability of early childhood children from the provision of learning experiences through project approach by using Professional Learning Community (PLC). The population used in this study was 23 Kindergarten year 2 students at Nikomsangtonangrayong 10 School, Mae Nam Ku - district, Pluak Daeng District, Rayong Province, in the second semester of the academic year 2019. An experimental research design was applied to collect data in 10 weeks duration. The tools used in the research consisted of a project-based learning experience plan using Professional Learning Community (PLC), a cognitive behavioral observation form for thinking ability of early childhood children, and a behavioral observation form for teamwork ability of early childhood.

The results showed that early childhood children who received project-based learning experiences using Professional Learning Community (PLC) had thinking ability at a good level and a high level of teamwork ability.

Keywords: Provision of Learning Experiences through Project Approach; Thinking ability; Teamwork ability

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 24 ว่าด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ดังนั้น สถานศึกษาจึงจัดให้มีโครงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะทางภาษาที่เหมาะสมกับวัย นอกจากนี้หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ระบุไว้ว่า การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบท สังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐาน คุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560: น. 7)

จากการจัดประสบการณ์นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 10 พบว่า เด็กมีพัฒนาการด้านการคิดไม่เหมาะสมกับวัย เพราะเด็กไม่ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง และปฏิบัติหน้าที่ผู้นำ ผู้ตาม มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ไม่เหมาะสมกับวัยเท่าที่ควร (โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 10, 2562: น. 2) ผู้วิจัยจึงใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ สรุปได้ว่า ส่วนหนึ่งเป็นเพราะครูจัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ไม่หลากหลาย ไม่เป็นระบบตามขั้นตอน เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้กระบวนการคิดและทักษะในการแก้ปัญหาค่อนข้างน้อย ทำให้เด็กไม่ได้พัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วน

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้บรรยากาศที่เป็นมิตร มีอิสระเสรี ให้เกียรติให้ความสำคัญแก่เด็กในฐานะคนคนหนึ่งที่มีสิทธิ์เท่าเทียมกันทุกคน สร้างความรู้สึกที่มั่นคงกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าลงมือทำ ครูเป็นผู้คอยให้การสนับสนุนคอยช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ ครูจะไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่จะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียน และเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่让孩子ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมในเรื่องราวที่เป็นความสนใจและท้าทายความสามารถของเด็ก ให้โอกาสเด็กได้ค้นพบและเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับสิ่งของ เรื่องราว สถานที่ บุคคลและเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในชุมชนของเด็ก ตามวิธีการของแต่ละบุคคล เปิดโอกาสให้เด็กได้ประเมินผลการทำงานของตนเอง ได้พัฒนาการความสำเร็จและความล้มเหลวของตน ครูเป็นผู้ให้ในทางบวก และคอยแนะนำช่วยเหลือให้เด็กได้ประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรม (วัฒนา มัคคสมัน, 2554: น. 39) และการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมีความเหมาะสมในการนำมาพัฒนาเด็กปฐมวัย เพราะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ร่วมกับระบบการสอนในหลักสูตรตามปกติได้ โดยโอกาสที่ครูจะใช้รูปแบบการเรียนการสอนนี้จะเกิดขึ้นภายใต้สภาพการเรียนการสอนตามปกติ เมื่อครูสังเกตเห็นว่า เด็กมีความสนใจในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นพิเศษ และต้องการจะศึกษาเรื่องนั้นต่อไป และครูพิจารณาว่า สามารถจัดกิจกรรมเพื่อศึกษาเรื่องนั้นได้และมีแหล่งทรัพยากรเพียงพอในการศึกษาเรื่องนั้น เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีกระบวนการให้เด็กได้สืบเสาะหาความรู้ตามขั้นตอน ทำให้เด็กเกิดความสงสัยอยากรู้และสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น เปิดโอกาสให้เด็กเลือกสิ่งที่อยากเรียนรู้ด้วยตนเอง ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่อยากเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ลงสู่การปฏิบัติ เด็กได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้เด็กเกิดทักษะทางสังคม การระดมสมอง การแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และอภิปรายร่วมกัน เด็กร่วมกันคิดหาวิธีการแก้ปัญหาได้หลากหลายวิธี และเลือกวิธีที่ดีที่สุดได้ด้วยตนเอง และเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนาการความสามารถในแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้มาปรับใช้ต่อไปในอนาคต (น้ำผึ้ง เลาหบุตร, 2560: น. 4)

นอกจากนี้ได้ศึกษาเรื่องชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งหมายถึง การรวมตัว ร่วมมือร่วมใจ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาบนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม การเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารเป็นผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ เปลี่ยนแปลง

คุณภาพตนเองสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ (วรลักษณ์ ชูกำเนิด และคณะ, 2557) สอดคล้องกับสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มศว (2558) สรุปว่า การทำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพก่อให้เกิดผลดีต่อครูผู้สอนด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ 1) ช่วยลดความโดดเดี่ยวให้กับครู จากเดิมที่ครูแต่ละคนต่างคิด ต่างทำต่างแก้ปัญหา ขาดการปรึกษาหารือ เปลี่ยนมาเป็นเพื่อนและเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายอย่างเดียวกัน คือ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน 2) เพิ่มความรู้สึกร่วมกันต่อพันธกิจและเป้าหมายของการศึกษา ซึ่งเนื่องมาจากการมีเพื่อนมีเครือข่าย และการทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดความผูกพันต่อการศึกษา 3) เพื่อเพิ่มความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้บรรลุภารกิจเนื่องจากกระบวนการ PLC เริ่มจากการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ค่านิยมร่วมกัน และเป้าหมายร่วมกัน ส่งผลให้ครูเห็นเป้าหมายชัดเจน และยอมรับเป้าหมายดังกล่าว 4) การเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะครูมีการเรียนรู้มากขึ้น ได้เห็นตัวอย่างที่ดีในการจัดการเรียนการสอนของเพื่อนครู ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนของตนเองได้ 5) รับทราบข้อมูลสารสนเทศ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างรวดเร็วเนื่องจาก PLC ช่วยให้เกิดเครือข่ายและการสื่อสารที่กว้างขวางอย่างทั่วถึงยิ่งขึ้น 6) ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตนเพื่อศิษย์ ซึ่งเป็นผลมาจากค่านิยมร่วม วิสัยทัศน์ร่วม และการเห็นตัวอย่างที่ดีของเพื่อนครู 7) ช่วยให้อัตราการลาหยุดงานน้อยลงเมื่อเทียบกับสถานศึกษาที่ไม่มี PLC ทั้งนี้เพราะโรงเรียนที่ใช้ PLC ช่วยให้ครูมีความเป็นกัลยาณมิตร เอื้ออาทร และช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน และ 8) ครูปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ดีกว่าสถานศึกษาที่ไม่มี PLC ซึ่งเป็นผลจากสภาพแวดล้อมและบรรยากาศและการเรียนรู้ของครูด้วยกัน

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาด้านการคิดและการทำงานเป็นทีมของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
2. เพื่อศึกษาความสามารถด้านการทำงานเป็นทีมของเด็กปฐมวัยจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการ หมายถึง กิจกรรมการสอนที่เปิดโอกาสเด็กปฐมวัยได้เรียนรู้โดยการสืบค้นข้อมูลอย่างลึกในหัวเรื่องที่สนใจ การสืบค้นโดยเด็กกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อหาคำตอบ จากคำถามที่ได้ร่วมกันคิดด้วยกันกับเพื่อนหรือร่วมกันคิดกับครู ซึ่งการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการของการสอนแบบโครงการสำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบไปด้วย ระยะของโครงการ 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เริ่มต้นโครงการ ระยะที่ 2 พัฒนาโครงการ และระยะที่ 3 รวบรวมสรุป ซึ่งแต่ละระยะ ประกอบด้วย การอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้นการนำเสนอ และการจัดแสดง

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง กลุ่มของบุคลากรครู ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนที่รวมตัวกัน เพื่อพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ทางวิชาชีพ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ผ่านการวางแผน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมหรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน การสร้างทีมสมาชิกในกลุ่ม PLC ประกอบไปด้วย 1) Model Teacher ครูผู้สอน 2) Buddy Teacher ครูร่วมเรียนรู้ 3) Mentor หัวหน้ากลุ่มสาระ/ฝ่ายวิชาการ 4) Administrator ผู้บริหาร และ 5) Expert ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการในการพัฒนาเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน (Lesson Study) ดังนี้ 1) PLAN = Shared Values and Norms และ Collective Focus on Student Learning เริ่มต้นด้วยการวางแผน กำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหา กำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนออกแบบการแก้ปัญหาพร้อมทั้งพูดคุยเพื่อร่วมกันออกแบบการแก้ปัญหา 2) DO = Collaboration และ Expert Advice and Study Visit ขั้นปฏิบัติการ เช่น การสังเกตการสอนโดยต้องมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง และ 3) SEE = Reflection Dialogue การสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงานเป็นการสะท้อนผล การจัดการเรียนการสอน

ความสามารถด้านการคิด หมายถึง ความสามารถของเด็กในการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการรับรู้ ประสบการณ์และความเข้าใจ มาจัดระเบียบเรียบเรียงให้เป็นระบบ เพื่อหาคำตอบหรือข้อสรุปให้ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งเป็นผลจากการได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการ มีด้วยกัน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการกำหนดปัญหา หมายถึง ระดับความสามารถที่แสดงถึงความสามารถในการทำ ความเข้าใจสถานการณ์ที่รับรู้ได้ ความสามารถในการสรุปสิ่งที่เป็นปัญหาได้ถูกต้องและชัดเจน ความสามารถในการอธิบายสาเหตุของปัญหาได้ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ 2) ความสามารถ ด้านการวางแผนการทำงาน หมายถึง ระดับความสามารถที่แสดงถึงความสามารถในการร่วมปรึกษาคำปรึกษา กับเพื่อนในกลุ่มความสามารถในการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการทำงาน 3) ความสามารถ ขั้นการปฏิบัติ หมายถึง ระดับความสามารถที่แสดงถึงความสามารถในการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง ความสามารถในการลำดับข้อมูลได้ดี ไม่สับสน ความสามารถในการสร้าง/พัฒนาองค์ความรู้ใหม่หรือ สร้างนวัตกรรมได้อย่างเหมาะสมและบรรลุวัตถุประสงค์ และ 4) ความสามารถด้านการนำเสนอข้อมูล หมายถึง ระดับความสามารถที่แสดงความสามารถในการถ่ายทอด/นำเสนอข้อมูล ความสามารถในการตอบคำถาม/ข้อสงสัย ในเรื่องที่สืบค้นมาได้ชัดเจน

ความสามารถด้านการทำงานเป็นทีม หมายถึง พฤติกรรมความสามารถในการแสดงออกของเด็กปฐมวัย มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ยอมรับบทบาทหน้าที่ของตน ในฐานะผู้นำและผู้ตาม รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย เต็มใจและมีส่วนร่วมในการแก้ไข/ปรับปรุงงาน

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กอายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 23 คน โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

ดำเนินการทดลอง โดยดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแผนจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ดำเนินการ 3 ขั้นตอน เริ่มต้นด้วยขั้นการวางแผน (PLAN) กำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหา กำหนดวิธีสังเกต จัดทำแผนประสบการณ์นำเสนอเพื่อวิพากษ์พูดคุยในทีม (PLC) ขั้นปฏิบัติการ (DO) จัดประสบการณ์ตามที่จัดทำโดยมีทีม (PLC) สังเกตชั้นเรียน และขั้นการสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน (SEE) เป็นการสะท้อนผลการจัดประสบการณ์หลังจากสังเกตชั้นเรียน โดยสร้างเครื่องมือที่ใช้ ดังนี้

1. แผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยสาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ไม่เน้นการท่องจำ เนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก สาระที่ควรเรียนรู้ด้านเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กจากหน่วยการจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเด็กปฐมวัย จำนวน 1 โครงการ ได้แก่ โครงการผักกาดแสนอร่อย

ขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการสำหรับเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 หลักสูตรสถานศึกษาข้อมูลพัฒนาการของเด็ก ความสัมพันธ์ของมาตรฐาน สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 4 ปี ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

1.2 สร้างแผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ จำนวน 1 โครงการ เรื่อง ผักกาดแสนอร่อย ซึ่งประกอบด้วย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เริ่มต้นโครงการ ระยะที่ 2 พัฒนาโครงการ และระยะที่ 3 สรุป

1.3 นำแผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการเสนอต่อทีม (PLC) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาและภาษาการจัดกิจกรรม

1.4 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการตามทีม (PLC) เสนอแนะ คือ ปรับปรุงขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน ให้เด็กปฐมวัยได้ทดลองปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และปรับการใช้ภาษาชัดเจนเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

1.5 นำแผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 10

2. แบบสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการคิดของเด็กปฐมวัยโดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ ได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการวัด การประเมินผล และกรอบแนวคิดเกี่ยวกับแบบสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการคิดของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถด้านการกำหนดปัญหาสังเกตพฤติกรรม คือ การทำความเข้าใจสถานการณ์ที่รับรู้ได้ สรุปสิ่งที่เป็นปัญหาได้ถูกต้อง และชัดเจน อธิบายสาเหตุของปัญหาได้ และการคิดแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ 2) ด้านการวางแผนการทำงานสังเกตพฤติกรรม คือ การร่วมปรึกษาร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม และการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

ต่อการวางแผนการทำงาน 3) ด้านการปฏิบัติพฤติกรรม คือ สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง และลำดับข้อมูลได้ดี ไม่สับสน และ 4) ด้านการนำเสนอข้อมูลและประเมินผลพฤติกรรม คือ นำเสนอข้อมูลและการตอบคำถาม /ข้อสงสัยในเรื่องที่สืบค้นมาได้ชัดเจน

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้าง แบบสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการคิดของเด็กปฐมวัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน และไม่ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรม ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์ระดับคุณภาพและแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย 3.26 - 4.00 หมายถึง ความสามารถในการคิดอยู่ในระดับ ดีมาก

ค่าเฉลี่ย 2.26 - 3.25 หมายถึง ความสามารถในการคิดอยู่ในระดับ ดี

ค่าเฉลี่ย 1.26 - 2.25 หมายถึง ความสามารถในการคิดอยู่ในระดับ พอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.25 หมายถึง ความสามารถในการคิดอยู่ในระดับ ปรับปรุง

2.3 นำแบบประเมินความสามารถด้านการคิดตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเสนอต่อผู้ที่มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำ

2.4 นำแบบประเมินความสามารถด้านการคิดตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาและเกณฑ์การให้คะแนนแล้วนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งค่าที่คำนวณได้ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2.5 ปรับแบบการประเมินความสามารถด้านการคิดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้

3. แบบสังเกตความสามารถในการทำงานเป็นทีมของเด็กปฐมวัยโดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการวัด การประเมินผลและกรอบแนวคิดเกี่ยวข้องกับแบบสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการทำงานเป็นทีมของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น 2) การยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน 3) ยอมรับบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะผู้นำและผู้ตาม 4) รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย และ 5) เต็มใจและมีส่วนร่วมในการแก้ไข/ปรับปรุงงาน

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสังเกตพฤติกรรม ความสามารถในการทำงานเป็นทีมของเด็กปฐมวัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน และปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้งให้ 1 คะแนน

เกณฑ์ระดับคุณภาพและแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.00 หมายถึง ความสามารถการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับ สูง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ความสามารถการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ความสามารถการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับ ต่ำ

3.3 นำแบบประเมินความสามารถด้านการทำงานเป็นทีมตามขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการเสนอต่อทีมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.4 นำแบบประเมินความสามารถด้านการทำงานเป็นทีมตามขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาและเกณฑ์การให้คะแนน แล้วนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งค่าที่คำนวณได้ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3.5 ปรับแบบการประเมินความสามารถด้านการทำงานเป็นทีมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 23 คน โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 10 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จังหวัดระยอง

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ความสามารถด้านการคิด และ 2) ความสามารถด้านการทำงานเป็นทีม

ระยะที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2562 ถึงเดือนมกราคม 2563 วันละ 1 เรื่อง จำนวน 5 วัน/สัปดาห์ รวมทั้งหมด 50 วัน วันละประมาณ 30 นาที ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการสังเกตพฤติกรรมด้านการคิดและการทำงานเป็นทีมของเด็กปฐมวัยจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) ทุกครั้ง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการคิดและการทำงานเป็นทีมของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จากแบบสังเกตความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (μ) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

2. นำข้อมูลความสามารถด้านการทำงานเป็นทีมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จากแบบสังเกตความสามารถด้านการทำงานเป็นทีมของเด็กปฐมวัย มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (μ) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาด้านการคิดและการทำงานเป็นทีมของเด็กปฐมวัย สรุปได้ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การแปลผล และอันดับความสามารถในการคิดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ข้อ	ด้านการคิด	μ	σ	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการกำหนดปัญหา	2.33	0.26	ดี	2
2	ด้านการวางแผนการทำงาน	2.41	0.35	ดี	1
3	ด้านขั้นการปฏิบัติ	2.27	0.22	ดี	3
4	ด้านการนำเสนอข้อมูล	2.21	0.25	พอใช้	4
	เฉลี่ย	2.31	0.27	ดี	

จากตาราง 1 พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิด เมื่อได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการผ่านกระบวนการ PLC โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 2.31, \sigma = 0.27$) เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับดี ยกเว้น ด้านการนำเสนอข้อมูลอยู่ในระดับพอใช้ โดยพบว่า เด็กมีความสามารถในการคิดด้านการวางแผนการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 2.41, \sigma = 0.35$) รองลงมา คือ ด้านการกำหนดปัญหา ($\mu = 2.33, \sigma = 0.26$) ด้านขั้นการปฏิบัติ ($\mu = 2.27, \sigma = 0.22$) และด้านการนำเสนอข้อมูล ($\mu = 2.21, \sigma = 0.25$) ตามลำดับ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการแปลผลความสามารถในการทำงานเป็นทีมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ข้อ	ความสามารถในการทำงานเป็นทีม	μ	σ	แปลผล
1	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	2.44	0.52	ปานกลาง
2	การยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน	3.58	0.40	สูง
3	ยอมรับบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะผู้นำและผู้ตาม	2.59	0.34	สูง
4	ทำงานที่มอบหมายจนสำเร็จ	2.57	0.49	สูง
5	ปฏิบัติตามกฎ กติกา ในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม	2.51	0.37	สูง
	เฉลี่ย	2.73	0.42	สูง

จากตาราง 2 พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการทำงานเป็นทีมจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน รองลงมา คือ ยอมรับบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะผู้นำผู้ตาม และทำงานที่มอบหมายจนสำเร็จ

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการ โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีความสามารถด้านการคิดในภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างและจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับจุดหมายหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยมุ่งให้เด็กมีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย โดยใช้กระบวนการ PLC และดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ น้ำผึ้ง เลาหบุตร (2560) ที่ศึกษาการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการสำหรับเด็กปฐมวัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการมีพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดี โดยด้านการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

2. จากผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีพัฒนาการของความสามารถในการทำงานเป็นทีมโดยรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ ซีเฟลด์ท์ (Seefekdt, 1980: น. 7 - 11 อ้างถึงใน จินณภัส ศรีทรง, 2541: น. 12 - 13) ได้กล่าวถึงลักษณะของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยนี้ว่า มีความเป็นมิตรมากขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การจัดประสบการณ์แบบโครงการ เป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลวัตถุ สภาพแวดล้อม โดยการที่เด็กได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหัวข้อที่สนใจอย่างลึกซึ้ง เน้นให้เด็กมีอิสระในการคิด การค้นคว้าวิธีที่จะได้คำตอบจากคำถามที่เด็กตั้งขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยความรู้ความเข้าใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการความสามารถในการคิดจากที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการในด้านการนำเสนอข้อมูล มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น ครูซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถช่วยพัฒนาเด็กให้มีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าแสดงออกได้โดยการส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็นและมีอิสระในการตัดสินใจ ฝึกพูดหน้าชั้นเรียนบ่อยๆ จะทำให้เด็กกล้าพูดและกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

1.2 จากการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการความสามารถของการทำงานเป็นทีมจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ ในด้านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยควรเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้คำถามมากขึ้น ฝึกให้เด็กได้มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น จากหลาย ๆ สาเหตุและฝึกให้เด็กพูดและอธิบายสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยความสามารถในการคิดและทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับการจัดประสบการณ์แบบอื่น ๆ เช่น STEM Education , กิจกรรมการทดลอง และบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จิณณภัส ศรีทอง. (2541). พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์มุมบล็อกรูปแบบ. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- น้ำผึ้ง เลาบุตร. (2560). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และทักษะทางสังคม โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการสำหรับเด็กปฐมวัย. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง10. (2562). ผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562. ระยอง.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด และคณะ. (2557). รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2554). การสอนแบบโครงการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: วี.พี.รินทร์.
- สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว. (2558). การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC). สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2562. จาก <https://candmbsri.wordpress.com/2015/04/02/plc>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- Seefekdt, C. (1980). *Teaching Young Children*. New Jersey: Prentice – Hall.